

“Mākslas laboratorija ceļasomā”

Aktivitāšu grāmata

Projektu “Kultūraugs” finansē Islande, Lihtenšteina un Norvēģija, izmantojot EEZ grantus

mākslas spēle

„Mākslas laboratorija ceļasomā” ir mākslas projekts,
kas papildīts ar laikmetīgās mākslas
pieredzi bērniem un jauniešiem.

„Mākslas laboratorijas ceļasomā” tēma ir stāstniecība.
Kā mākslinieki stāsta stāstus ar savu mākslu un
izpaušmēm?

Šī aktivitāšu grāmata ir radīta jums.
Kā jūs varat pastāstīt savus stāstus?
Mums patīk spēlēties ar mākslu un dažādiem
materiāliem, lai iegrimtu radošajā procesā
un attīstītu estētiskās prasmes.

„Mākslas laboratorija ceļasomā” ir veidota sadarbībā
ar skolotājiem un kultūras darbiniekiem,
kuri piedalās mūsu kopīgajā projektā,
kas vērsts uz labas laikmetīgās mākslas pieredzes veidošanu
Jelgavas novada bērniem un jauniešiem.

fotogrāfija

ielu fotogrāfija

ielu māksla

Mākslinieki:

ilustrācijas

Rasa Jansone

Imants Lancmanis

Imants Ziedonis

kolāža

Elita Patmalniece

mūzika

Juris Justs

Raimonds Tiguls

skulptūra

Artūrs Analts

instalācijas

gleznas

pašportreti

konceptuālā māksla

grāmatas

Rasa Jansone

Rasa Jansone (1973.) latviešu mūsdienu māksliniece, 2022. gadā Latvijas Mākslas akadēmijā ieguvusi maģistra grādu glezniecībā. R. Jansone galvenokārt strādā glezniecībā un ir piedalījusies daudzās grupu izstādēs Latvijā, Vācijā, Taivānā, kā arī piedalās konkrētās vietas un vides mākslas projektos (Brīvdabas muzejā Pedvālē, Rojas Rakusimpozijā, Rīgas pilsētvidē „Mākslas dienās”).

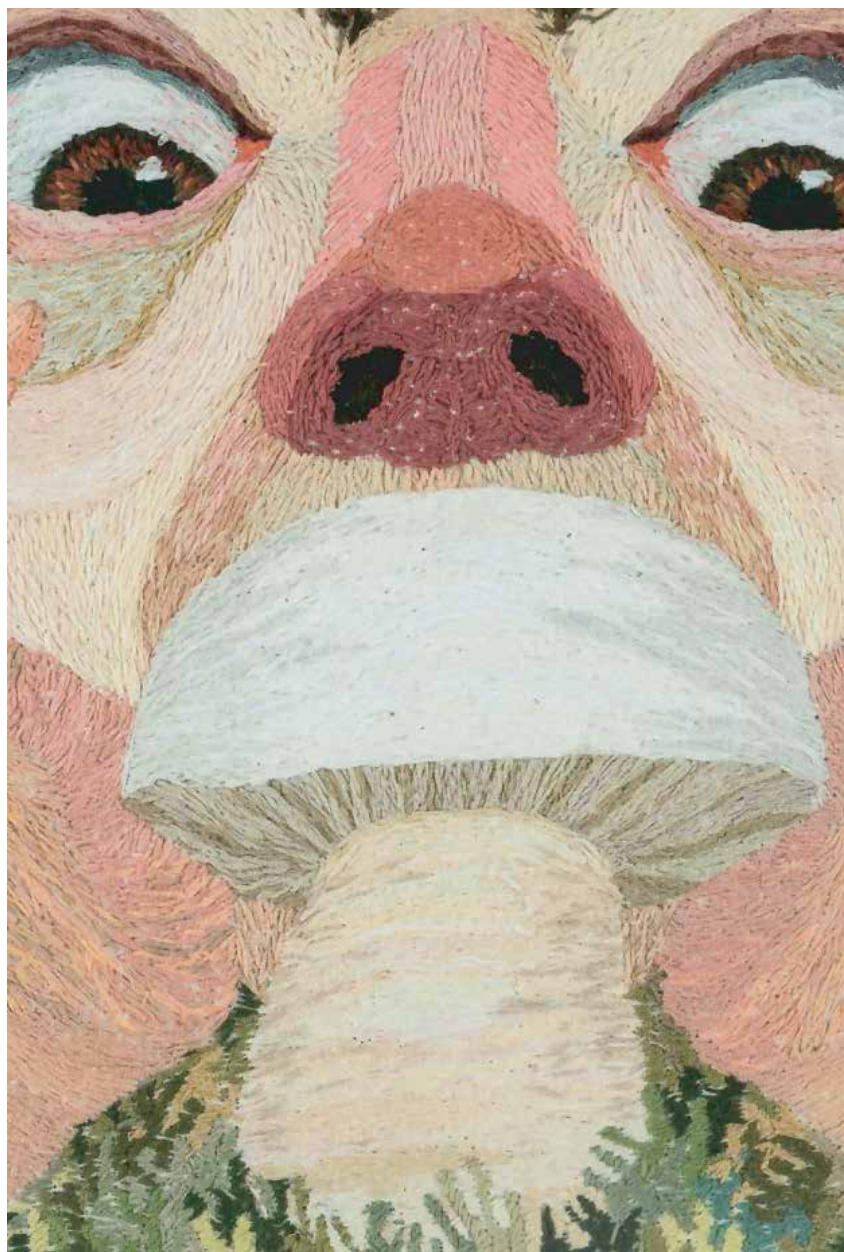
Šis mākslas darbs ir no 2014. gadā Rīgas Mākslas telpas mazajā jeb Intro zālē notikušās izstādes „Barošanas migla” ģimenes sērijas, kurā tika iemūžinātas mātes. Tas ir gleznots izteiksmīgā veidā uz mākslinieces paziņu, draudzeņu un viņu atvašu sejām, atgādinot, ka vienaldzīgo šajā tēmā nav.

Kas es esmu?
Ko es sevī saskatu?
Kuras ir manas krāsas?

Ar dziju un līmi izveidojiet pašportretu
uz kartona.

Spēlējieties ar formām un līnijām.

Jums ir
nepieciešams
kartons,
šķēres, līme
un dzija.

@Dārta Stafecka, Imants Ziedonis "Colorful Tales"

Ar vārdiem uzzīmējiet savu pašportretu vai kāda jums pazīstama cilvēka portretu

Mani sauc
Kur jūs dzīvojat?
patīk
darīt?
Aizraušanās
Kādas ir krāsas? Kas jums patīk?

Imants Lancmanis

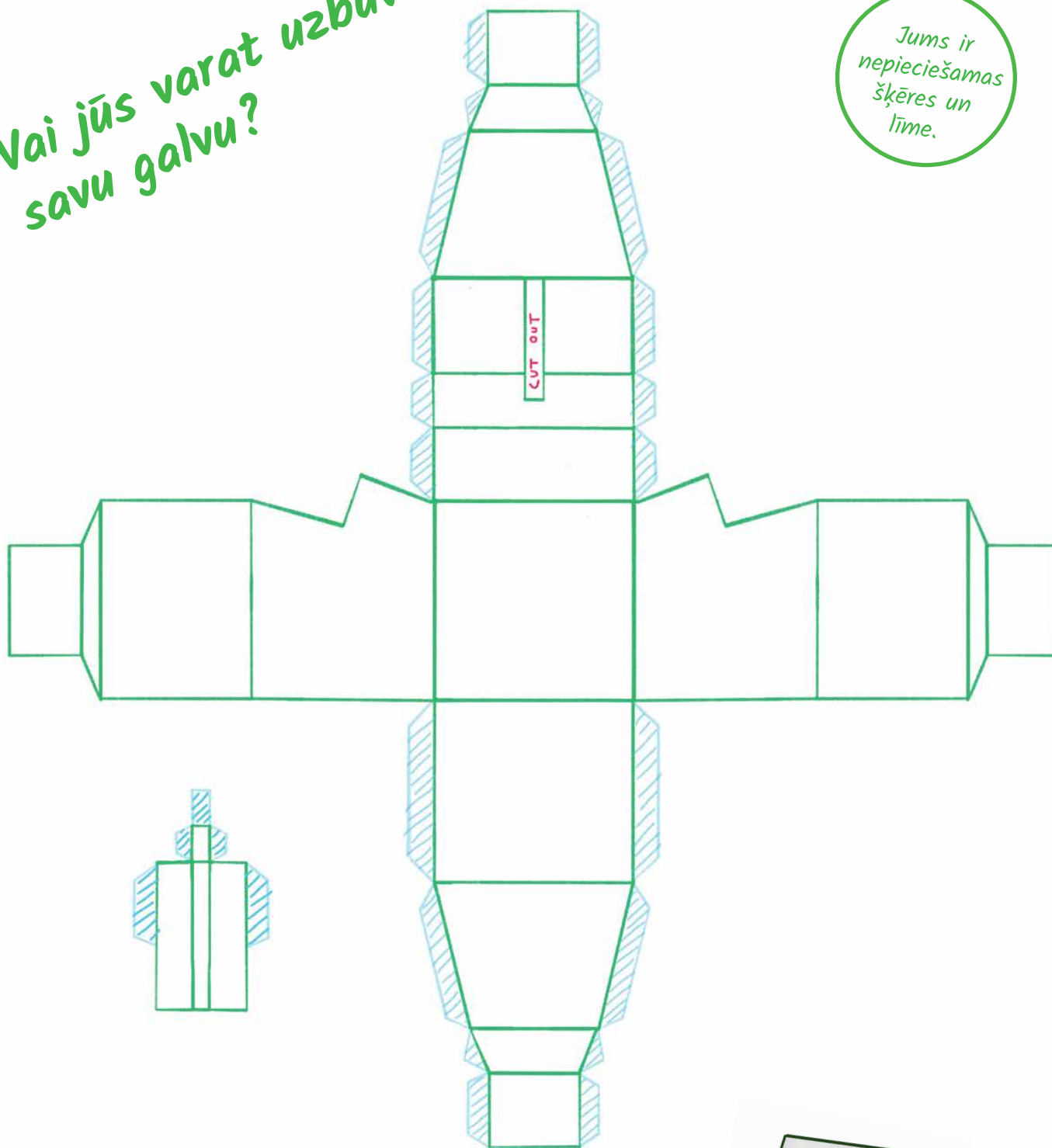

Imants Lancmanis „Pašportrets pie ābolu vainaga”.

Imants Lancmanis (1941) absolvējis Latvijas Mākslas akadēmijas Glezniecības nodaļu 1966. gadā. Imanta Lancmaņa darbi pieskaitāmi laikmetīgās postmodernās glezniecības stilam. „Es tajā stāvu pie ābolu vainaga. Varētu brīnīties – ko nozīmē šāds ābolu vainags? Tā augšā redzami sakaltuši ābeļu zari, tad parādās skaisti rozā pumpuri un ziedi, tad parādās pirmie ābolu aizmetņi, tad tie briest, kļūst skaisti un sulīgi un tad... piedzīvo savu galu. Tas ir vainags, kas it kā rāda tādu dzīves ciklu, gada ciklu. Iedomājos, ka, sekojot ābeles liktenim viena gada laikā, mēs redzam dzīves rituma filozofiju. Redzam, kā tas ir gan ābola dzīvē, kur tas, protams, notiek ātrāk, gan galu galā arī cilvēka dzīvē.”

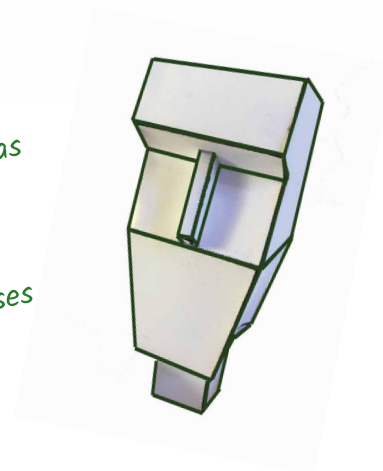
Vai jūs varat uzbūvēt
savu galvu?

Jums ir
nepieciešamas
šķēres un
līme.

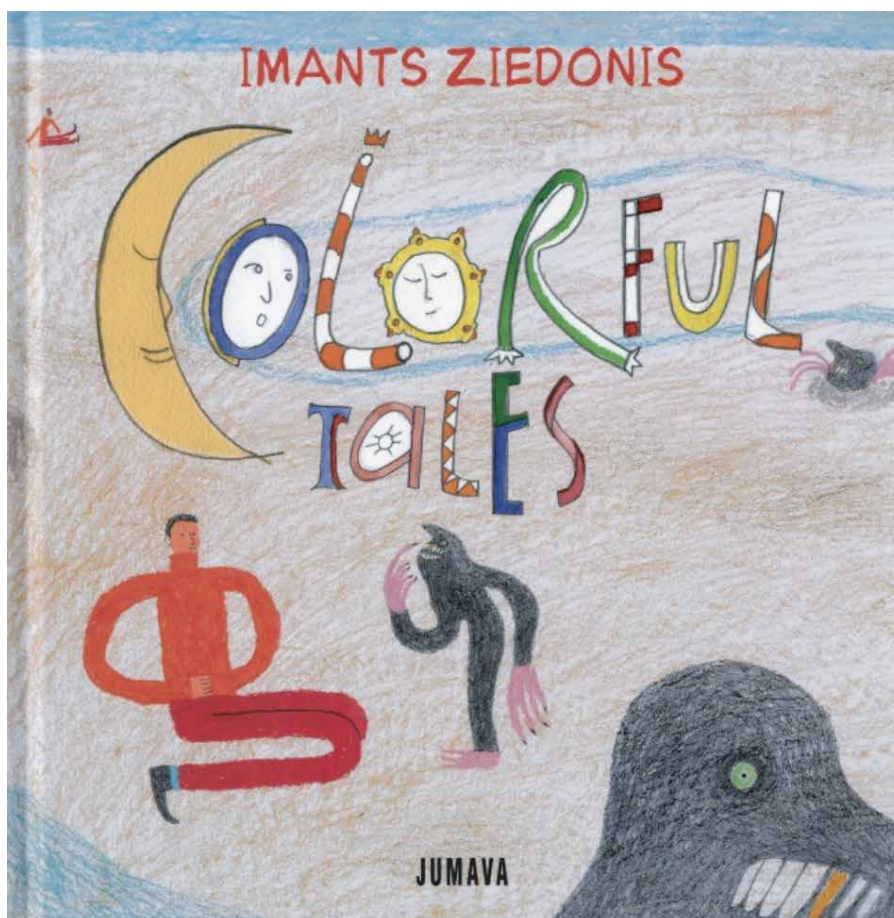

Solji:

1. Izdrukājiēt vai izgrieziet sagatavi
2. Nolokiet pa līnijām
3. Pielīmējiēt detaļas sejas kreisajā pusē un pielīmējiēt pie galvas kreisās puses
4. Tāpat pielīmējiēt labo pusi
5. Pielīmējiēt degunu un ievietojiēt to no iekšpusēs vai ārpuses
6. Uzzīmējiēt seju vai veidojiēt, kā vēlaties

Imants Ziedonis

Imants Ziedonis (1933. gada 3. maijs – 2013. gada 27. februāris)

Latviešu dzejnieks un rakstnieks. 1975. gadā izdotās „Krāsainās pasakas” ir grāmata, mūžīgs daiļliteratūras darbs, kas ievieš lasītāju sirreālajā un brīnišķīgajā krāsas pasaulē. Vienpadsmit pasaku krājums visu vecumu bērniem, ko ilustrējuši vienpadsmit talantīgi latviešu mākslinieki, studenti un Latvijas Mākslas akadēmijas mācībspēki.

Stāstu stāstīšana ar vārdiem un krāsām

Ko jums nozīmē krāsas?

Krāsu simbolika ir noteiktu krāsu izmantošana, lai izteiktu noskaņojumu vai prāta stāvokli.

Ko jūs asociējat ar sarkanu, melnu, baltu, dzeltenu vai zaļu?

Daudzi mākslinieki eksperimentē ar krāsām savā mākslinieciskajā dzīvē.

Vai jūs varētu mēģināt izdegot dažādās krāsas – gadalaikus?

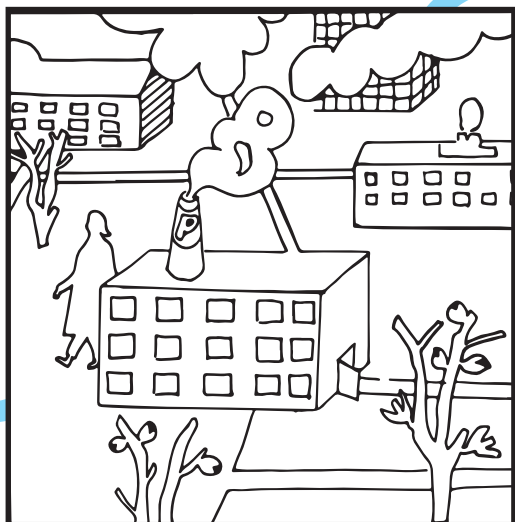
KRĀSU SIMBOLISMS

VASARA

ZIEMA

PAVASARIS
RUDENS

Jums ir
nepieciešami
kritiņi.

@ledvesma: Zane Zlemeša, Imants Ziedonis "Colorful Tales"

Grāmatu iesiešana

Jums ir nepieciešams:

*deviņas lapas,
iepakojums, ko var izmantot vākam
(kartons, iepakojums...)*

līm lente / laikraksti/uzlīmes dekorēšanai

*īlens / adata (lai izveidotu caurumus
grāmatas aizmugurē)*

adata + stingrs, plāns diegs

šķēres

līme

Soli:

1. Atrodiet visu nepieciešamo aprīkojumu

2. Salokiet 9 loksnes, kas ir saliktas
kopā pa 3 un 3, t. i., 3 „ieliktņi” un
3 loksnes

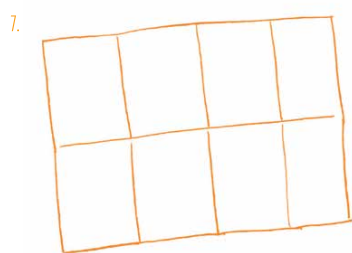
3. Izveidojiet vāku

4. Izveidojiet lapu aizmugurē caurumus

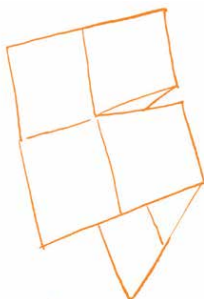
5. Sašujiet ar aptuveni 1 m stingras,
tievas auklas

*Skatieties, kā varat
izmantot veco
iepakojumu, spēlējieties
ar formu
un krāsu.*

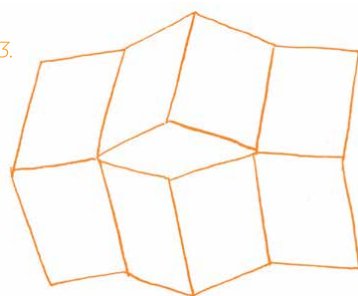
Vai izveidojiet grāmatu no A4 papīra
un uzrakstiet īsu stāstu.

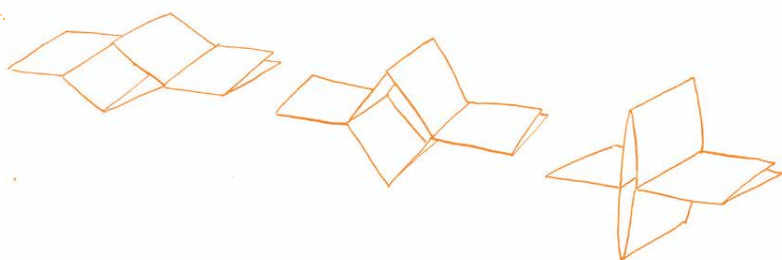
2.

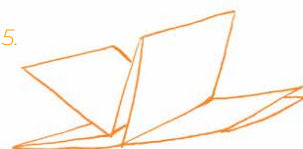
3.

4.

5.

Spoku stāstu...?

Mīlas stāstu...?

Stāstu par dienu tavā dzīvē...?

Šausmu stāstu...?

Vai jums ir nepieciešama iedvesma? Izlasiet stāstu, pārrunājiet
to grupā un iedomājieties turpinājumu, pierakstiet to savā
jaunizveidotajā grāmatā.

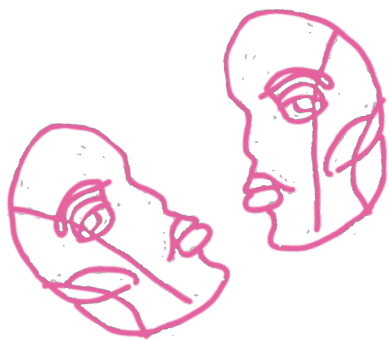
Elita Patmalniece

Elita Patmalniece (1964) studējusi modes dizainu un glezniecību Latvijas Mākslas akadēmijā; 2000.gadā ieguvusi humanitāro zinātņu maģistra grādu mākslā.

„Mirkļis” – mākslas telpa kā veltījums ikvienam no mums. Instalācija, sienas gleznojums, kas liek paskatīties apkārt, sajust enerģiju, laiku un mirkli, kas nemitīgi mainās. Ļaujoties Elitas krāsainajiem darbiem, nonākot to centrā, izkristalizējas tieši tas, kas šajā mirklī katram no mums ir svarīgs. Izdzīvojot, sajust, būt pateicīgiem par to, kas mums ir dots. Elita Patmalniece ir gleznotāja, kura saka: „Tā ir liela laime, ja tā padomā, – ka nav baigi jāmokās – vienkārši ņem un dari. Laime ir ikdienā.” Elita ir arī modes dizainere, kas veido tērpus skatuves māksliniekiem, teātra un operas izrādēm, viņa ir piedalījusies dažādos projektos.

IZTĒLE

Vai visu var iztēloties?
Aizveriet acis sava
partnera
priekšā un uzzīmējiet viņu.
Apskatiet formu:
Kur ir acis?
Uzzīmējiet tās

Kā jūs varat pastāstīt stāstu savā apkārtnē, uz sienām savā klasē vai jauniešu klubā.
Vai pat ārā...
Kas jums ir nepieciešams?
Kritiņi, šabloni...?

Juris Justs

Juris Justs – ielu fotogrāfs, Rīga. Unikāls ielu fotogrāfijas projekts – **@riga_street_photography**
„Latvija manās acīs ir pelēka zeme – tāpēc, tverot ikdienas dzīvi Rīgas ielās, izvēlos melnbaltas fotogrāfijas. Tur ir daudz struktūras un drāmas – es cenšos to iemūžināt. Mana ielu fotogrāfija ir fotogrāfija ar cilvēkiem, kas veltīta vietējiem, nevis ārvalstniekiem. Es vēroju vietas, kuras visiem Rīgā ir zināmas, ielu apkārtnes. Nevis parkus. Tās var būt nedaudz netīras. Kā otrā dzīve. Sociāla aina. Nevis inscenētas fotogrāfijas. Es nevienu neuzrunāju. Viens, divi vai trīs kadri ar motīvu. No vēdera līmeņa (mana darba pozīcija). Mana darba apkaime. Tirgus. Mērķis ir notvert to, kas mani interesē.”

Paskatieties sev apkārt.

Mēģiniet notvert kādu realitātes motīvu, ikdienas dzīvi ielās.

Bērni, kuri brauc ar riteņiem vai spēlē spēles.

Vai cilvēki uz ielas parāda, kādas ir viņu intereses?

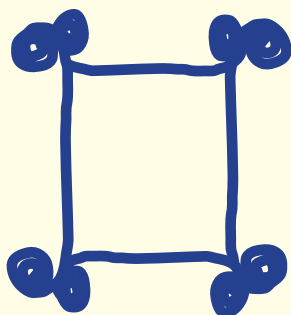
Padomājiet par gaismu, ēnām... vai cilvēki steidzas?

Daudz vieglāk, ja esat motivēti paveikt šo darbu. Jūs jūtat vajadzību notvert konkrētu noskaņu.

Nemēģiniet būt mākslinieks vai veidot mākslu. Ielu fotogrāfijas mērķis ir notvert konkrētu noskaņu.

IERĀMĒJIET TO

Izveidojiet nelielu rāmīti,
turiet to savā priekšā un
uzņemiet bildes ar apkārt
notiekošo. Eksperimentējiet ar
kompozīciju, apkārtni,
cilvēkiem, ainavām – mazām
vai lielām – tuvumā vai
tālumā.

PORTRETI

Īsti vai inscenēti?
Uzņemiet divus portretus
–
vienu patiesu, otru
inscenētu.

Izmantojiet savu kameru vai tālruni un mēģiniet
iemūžināt ikdienas dzīvi.
Dzīve jūsu apkaimes ielā

Īsta vai samākslota?

Mūzika

Noklausieties latviešu mūsdienu komponista **Raimonda Tigula** (1972.) „**Jūras grāmatu**”.

Tas ir laikmetīgs skaņdarbs, kas aizrauj klausītājus ar klasiskas un tautas mūzikas elementu sajaukumu. Mūzikas iedvesmas avots ir jūras skaistums un noslēpumainība.

1. Sāciet ar iesildīšanos, vizuāli paužot emocijas uz papīra lapas, vienlaikus reaģējot uz mūziku.
2. Uz gara papīra ruļļa, kas karājas pie sienas, interpretējiet dažādas mūzikas „noskaņas”, paužot priekšstatus par horizontu/ainavu, spilgtu gaismu, ūdens pilieniem, dūsmām un skumjām.
3. Nākamais uzdevums jāveic uz divām uz grīdas izvietotām ļoti lielām papīra loksnēm. Ar aplveida kustībām veidojiet ziedu un mandalu iedvesmotas kompozīcijas.
4. Pabeidziet, uzzīmējot ķermeņu kontūras uz cita papīra ruļļa, kas piekārts pie sienas.

Pajautājiet sev:

- vai personai ir robežas?
- kur beidzaties jūs un kur sākas otra persona?
- parādiet viens otram savas robežas.
- vai laikam ir seja?

– aprakstiet sevi viens otram

SKAŅU DETEKTĪVS

Esiet skaņu detektīvs un meklējiet objektus, kas var radīt skaņu. Uzziniēt, kāda var būt skaņa gan atsevišķi, gan saistībā ar citiem atrastiem objektiem. Kad esat atraduši skaņu, sāciet to ievietot sistēmā un modeļos (uz kokgriežu- ma), un tas ir visas mūzikas avots.

Kad esat izveidojuši savu ritma instrumentu, vai jūs varētu mēģināt uzzīmēt dažādas ritmu līnijas?

Artūrs Analts

Artūrs Analts

Artūrs Analts (1991.) ieguvis izglītību Rīgas Mākslas un dizaina vidusskolā un Centrālajā Sentmārtina Mākslas un dizaina koledžā Londonā. Artūrs Analts ar interaktīvo instalāciju „Matter to Matter” pārstāvēja Latviju 2018. gada Londonas Dizaina biennālē. Tā demonstrēja Latvijas attiecības ar dabīgo vidi, izmantojot tādus materiālus kā koks un ūdens. Izstādes ideja radusies, iedvesmojoties no Artūra Analta dzimtās pilsētas Rīgas. Pateicoties Rīgas tuvajam attālumam līdz Baltijas jūrai, pilsētai ir unikāls klimats ar pastāvīgu mitrumu, kas bieži vien izraisa kondensāciju.

Instalācija aicināja apmeklētājus atstāt savu ziņojumu vai nospiedumu, un pēc pāris minūtēm izveidotās zīmes dabiski pazuda. Caur šo procesu Analts aicina aizdomāties par dabas spēku un izceļ dizainerus un arhitektus kā atbildīgas, ilgtspējīgas nākotnes radītājus, kur līdzāspastāv daba un tās iemītnieki. Tas ir vēstījums par kultūru un nepastāvību, slepenām ziņām un veidiem, kā daba var slēpt cilvēku pēdas.

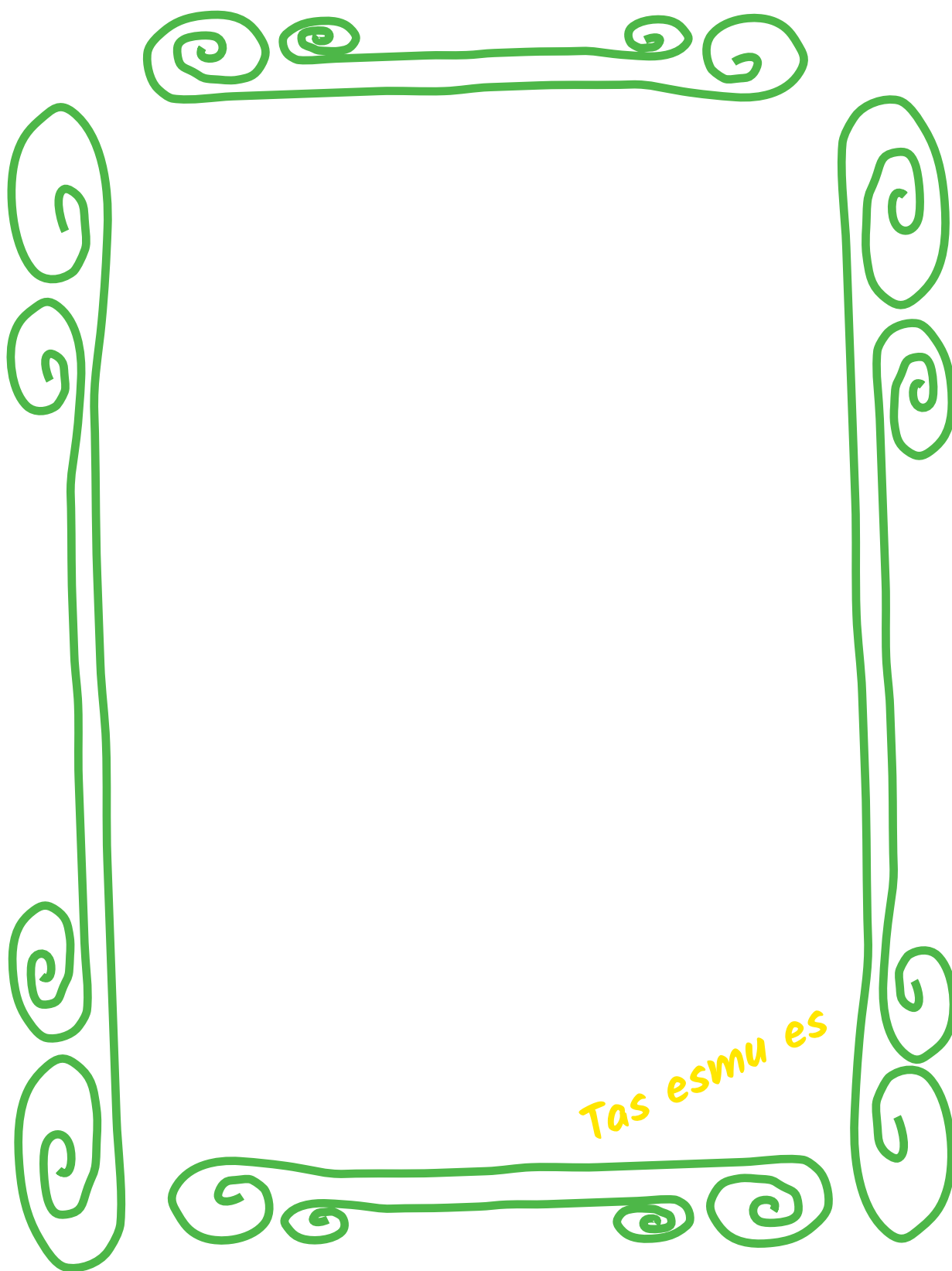
Kāds varētu būt nosaukums? Ko nosaukums mums stāsta?

Zemes māksla ir radoša un jautra, un ar to var nodarboties ikviens jebkur.

Tā ietver mākslas un skulptūru veidošanu, izmantojot materiālus, ko atrod dabā; piemēram, lapas, priežu čiekurus, zarus, oļus, akmeņus, smiltis un gliemežvākus.

Jūs varat izveidot dzīvniekus, rakstus, aplus, spirāles un pat savas un savu draugu dabiska izmēra kontūras. Veidojot zemes mākslu, jūs liksiet iztēlei darboties, būsiet radoši, ieelposiet svaigu gaisu un uzzināsiet visu par dabu un dabas vietām.

Jūs varat uzzināt par kokiem un lapām; oļiem un jūras radībām; gadalaikiem, dzīves cikliem un daudz ko citu.

Mākslas laboratorija ceļasomā

©fargefabrikken

Paldies par finansējumu

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Par projektu un aktivitāšu grāmatu

“MĀKSLAS LABORATORIJA CEĻASOMĀ

“Mākslas laboratorija ceļasomā” ir pilotprojekts, papildīts ar laikmetīgās mākslas pieredzi bērniem un jauniešiem. Sākotnēji tas izstrādāts iekšējai un ierobežotai lietošanai EEZ grantu programmas projektā “Kultūraugs”, Nr. EEZ/2022/2/18, ko finansē Islande, Lihtenšteina un Norvēģija, izmantojot EEZ grantus. Šī, drukātā, publikācija, aktivitāšu grāmata, ir tikai daļa no izstrādātā pilotprojekta.

Mēs jau pašā sākumā izlēmām izstrādāt speciālu pilotprojektu Jelgavas novadam. Mēs izaicinājām skolotājus, bibliotekārus un kultūras darbiniekus piedalīties. Procesa laikā tika nolemts to saukt par „Mākslas laboratoriju ceļasomā”. Projekta mērķis, jau no paša sākuma, ir uzlabot profesionālās laikmetīgās mākslas pieejamību Jelgavas novada pašvaldības bērniem un jauniešiem, veicināt un palielināt viņu iesaisti jaunu laikmetīgās mākslas un kultūras projektu veidošanā.

Darbā ar laikmetīgo mākslu mēs koncentrējamies uz mākslas formu, kas ir mazāk piesaistīta mākslas formālās estētikas kritērijiem. Laikmetīgā māksla ir vairāk saistīta ar idejām un saturu nekā ar tehniku un formu. Tā bieži ir darbība vai sociālu sarunu vieta, un tas ir lielisks sākumpunkts uz dialogu balstītai informācijas izplatīšanai bērniem un jauniešiem. Pieredzes ir estētiskas un sensoras, un tās bieži stāsta stāstus un sniedz iespēju reflektēt un filozofēt. Gan par lieliem, gan maziem jautājumiem. Mēs veidojam prasmes, runājot par mākslu, un kombinējam tās ar jautrām aktivitātēm.

“Mākslas laboratorija ceļasomā” ir portfolio soma, kas papildīta ar septiņām dažādām latviešu laikmetīgās mākslas pieredzēm; piecām drukātām replikām, vienu grāmatu un vienu laikmetīgās mūzikas skaņdarbu. Kopā mēs esam izveidojuši vidi, kurā bērni/jaunieši/studenti var ienākt un kurā viņi tiks ķermeniski un intelektuāli iesaistīti. Bērni/jaunieši/studenti ir aicināti pieredzēt mākslas darbus un padomāt par tiem saistībā ar viņu prasmēm un pieredzēm. Saruna/dialogs kopā ar aktivitātēm.

DIALOGĀ BALSTĪTA INFORMĀCIJAS IZPLATĪŠANA

Uz dialogu balstīta informācijas izplatīšana jāveido, domājot par sarunu un refleksiju. Pieaugušie rūpējas par ieguldījumu visa procesa garumā. Saziņa ir pielāgota jauniešu zināšanu līmenim. Ļaujiet viņiem noteikt sarunas virzienu. Šīs mākslas pieredzes veicina iesaisti, radošumu un vēlmi izpētīt. Tiek aktivizētas maņas, sākot no materiālu smaržošanas un dažādu tekstūru sajušanas. Pieredzes, kas izraisa ķermeņa reakciju. Ir svarīgi, ka katrs ieklausās citu pieredzē un idejās.

Mēs praktizējam vizuālo domāšanu – ceļvedi darbam ar laikmetīgo mākslu, kas veicina dialogu. Mēs attīstām valodas un klausīšanās prasmes, lai radītu vidi nenaspringtai domāšanai, lai koncentrētos uz to, kā tas izskatās, pirms ir rasta atbilde un lai novērtētu katra dalībnieku pienesumu sarunai, atvērtu prātu. Vizuālā domāšana ir balstīta uz trīs jautājumiem:

1. Kas notiek šajā mākslas darbā?
2. Ko tu redzi tādu, kas liek tev šādi domāt?
3. Ko vēl mēs varam ieraudzīt?

Ko mēs domājam, skatoties uz mākslu, un kā to noskaidrot? Vizuālajā domāšanā mēs izmantojam pārejas vārdus (virs, starp, pirms, pēc) un koncentrējamies uz to, kas visiem labi padodas (nevis uz to, kas ir pareizi vai nepareizi). Tas ir process, lai veidotu izpratni par estētisko attīstību un ideju ģenerēšanas juceklīgo daļu gan mākslas veidošanā, gan izpratnes gūšanā par mākslu un pasauli. Mēs pētām apziņas aspektus. No objektīvās izpratnes līdz subjektīvajai. Mēs runājam par personīgajām asociācijām, apšaubīšanu, spekulācijām, analizēšanu, faktu meklēšanu.

STĀSTNIECĪBA

Šīs specifiskās pilotceļasomas tēma un kopīgā šo septiņu mākslas darbu tēma ir stāstniecība. Kā mākslinieki stāsta stāstus ar savu mākslu un izpausmēm? Dažādie mākslas darbi veido izpratni par to, kā stāstus iespējams izstāstīt vizuāli un kā mākslinieki stāstīšanai izmanto krāsas, līnijas, žestus, kompozīciju un simboliku. Uz dialogu balstītā informācijas izplatīšana ar aktivitātēm izaicina bērnus/jauniešus/skolēnus interpretēt un veidot stāstījumus. Mākslas darbi ceļasomā ir papildināti ar šo aktivitāšu grāmatu un palīgmateriālu mediatoriem (skolotājiem/kultūras darbiniekiem/bibliotekāriem). Tādējādi, balstoties uz mākslas darbu, viņi var pielietot apgūto, lai veidotu mākslas darbus, kas stāsta stāstu.

Mēs izvēlējamies dažādus māksliniekus un mākslas darbus, pamatojoties uz prezentāciju sesiju, kurā dalībnieki no Jelgavas novada ieteica dažādus ar tēmu saistītus Latvijas laikmetīgos māksliniekus un mākslas darbus. Mediju un materiālu daudzveidība demonstrē dažādus veidus, kā strādāt ar laikmetīgo mākslu un tematisko stāstīšanu. Plašais tvērums sniedz dalībniekiem vairākus veidus, kā strādāt ar ceļasomu un pieejamiem materiāliem dažādās vietās (skolā, kultūras namā, bibliotēkās...).

Kā jau minēts, sākotnēji projekts tika izstrādāts iekšējai un ierobežotai lietošanai. Šī drukātā publikācija, aktivitāšu grāmata, tādējādi ir tikai daļa no pilotprojekta un iesaka interesantus piemērus laikmetīgās mākslas pieredzes nodošanai jauniešu auditorijai. Ir iespējams to papildināt ar daudzām citām tēmām, citiem mākslas darbiem un uz saturu balstītām aktivitātēm.